

žalobce nucen vynaložiti na léčení onemocnělého syna náklady v žalobě uvedené, jichž zaplacení žádal na žalovaném spolku právě proto, že zanedbal svou přihlašovací povinnost.

Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody :

Zaměstnavatel jest sice povinen, by osoby u něho zaměstnané a pojistné povinnosti podléhající přihlásil u příslušné nemocenské pojišťovny způsobem naznačeným v §§ 17, 18 a 19 zákona ze dne 9. října 1924 čís. 221 sb. z. a n. v doslovu novely ze dne 8. listopadu 1928 čís. 184 sb. z. a n., ale zanedbání této povinnosti má jen následky uvedené v §§ 20 a 260 a) zmíněného zákona. Tím jsou škodlivé následky zanedbání přihlašovací povinnosti zaměstnavatelovy vyčerpány a nelze mu pro porušení ohlašovacích předpisů ukládati další povinnosti, zejména nelze z takového opomenutí vyvozovati povinnost zaměstnavatele, by hradil léčebné náklady, které na léčení pojištěncovo vynaložila třetí osoba. V základě povinného nemocenského pojištění (§ 7 první odstavec zákona) má pojištěnec sám z příčiny onemocnění nárok jen proti nemocenské pojišťovně, nikoliv též proti zaměstnavateli, a náhrada léčebných nákladů nemůže býti přesunuta na zaměstnavatele ani tím, že je na místě nemocenské pojišťovny zaplatil někdo jiný (viz též rozhodnutí čís. 7142 a 8411 sb. n. s.).

Čís. 10684.

I když jest věc posouditi podle cizozemského práva, nejsou tuzemské soudy vázány názory cizozemské judikatury nebo právní vědy.

Předpisy §§ 415 a 416 něm. obč. zák. není vyloučeno, by se převzetí dluhu nestalo také mlčky a konkludentními činy. Zaplacením hypotekárního dluhu nepozbyl dluh této vlastnosti a nestal se dlužník, zaplativší takový svůj dluh, dlužníkem osobním.

Přihláška učiněná podle § 16 něm. zhodn. zák. jest účinná proti osobnímu dlužníku, i když v ní nebyl označen anebo byl označen jako takový někdo jiný, jen když ten, kdo má býti zavázán k zhodnocení dluhu, byl v čase přihlášky učiněné v zákonné lhůtě skutečně osobním dlužníkem. Právní jednání směřující k tomu, by se po uplynutí lhůty určené k přihlášce anebo po učiněné přihlášce z bývalého hypotekárního dlužníka stal dlužník osobní, nemají právní účinek hledíc k zhodnocení.

(Rozh. ze dne 10. dubna 1931, Rv I 1899/30).

Žalovaný, tuzemec, koupil dne 22. března 1922 od Rosy Schové v Drážďanech dům, na němž vázla hypoteka 95.000 Marek pro žalující drážďanskou spořitelnu. Dne 5. srpna 1922 byl žalovaný zapsán jako

vlastník koupeného domu. Dopisem ze dne 20. června 1922 sdělila Rosa Sch-ová žalobkyni, že prodala dům žalovanému a žádala žalobkyni, by ji osvobodila od závazku a uznala žalovaného hypotekářem. Žalobkyně na tento dopis neodpověděla. Žalovaný vypověděl žalobkyni dluh 95.000 M. do konce prosince 1922, žalobkyně výpověď přijala, žalovaný zaslal žalobkyni v prosinci 1922 dlužný peníz, načež mu žalobkyně zaslala vyhotovenou jí a provedenou listinu o výmazu pro žalovaného. Žalobkyně přihlásila pohledávku 95.000 M. k zhodnocovacímu řízení proti žalovanému. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně na žalovaném zaplacení 23.681 ř. M. a tvrdila v žalobě, že k přijetí výpovědi, ke kvitanci a k povolení výmazu hypoteky byla donucena tehdy panující judikaturou, že však odevzdáním asi 650 Kč přirozeně nenastalo splacení hypoteky. Žalobkyně žádá proto žalobou zhodnocení hypoteky 95.000 marek a, ježto jde o pozemek v Německu a všechna s tím související právní jednání byla provedena v Německé říši, jest použití německého práva. Žalovaný převzal v kupní smlouvě hypoteku 95.000 marek k zastupování, čímž nepochybně vyjádřil, že se prodavatelce zavázal k převzetí dluhu (§ 415 něm. obč. zák. a § 1405 obč. zák.). Prodávatelka žádala dne 15. dubna 1926 o schválení převzetí dluhu u žalobkyně, jež bylo uděleno dne 1. června 1926. Žalovanému bylo sděleno toto schválení úředním soudem v Drážďanech dne 1. června 1926 s tím, že žalovaný jako osobní dlužník bude vzat v úvahu pro zhodnocení hypoteky. Tímto oznámením převzetí dluhu, jeho schválením žalobkyní žalovaný se stal osobním dlužníkem pohledávky 95.000 marek, i podle německého i podle obecného zákona občanského, pokud již ve vyjednávání žalovaného se žalobkyní o výpověď a o vrácení zápůjčky v prosinci 1922 nemohlo by býti shledáno schválení osobního převzetí dluhu žalobkyní. Žalobkyně tvrdí dále, že žalovaný odevzdáním 560 Kč zaplatil jen částečně, ježto § 242 obč. zák. předpisuje, že poskytnutí jest tak povolití, jak to vyžaduje víra a důvěra s ohledem na obyčeje při styku. Podle zhodnocovacího zákona má nastati zhodnocení 25% zlaté hodnoty hypoteky, když vrácení zápůjčky nastalo v době od 15. června 1922 do 14. února 1924. Předpokladem pro uplatňování zhodnocovacího nároku jest podle § 16 zh. zák. přihláška u úřadu zhodnocovacího do 1. ledna 1926. Této podmínce bylo vyhověno. Žalovaný za tříměsíční lhůty nepodal námitky. Může tudíž popíratí jen důvod zhodnocení, zejména jsoucnost osobního ručení. Žalobkyně žádá výši přiznanou zhodnocovacím zákonem, tedy 23.750 ř. marek odpočtením placení 68.70 marek ř., tedy 23.681.29 ř. marek. Žalovaný byl vyzván k zaplacení bezvysledně. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Důvody: V souzené rozeprě jest především řešiti otázku, zda žalovaný přichází v úvahu jako osobní dlužník ohledně hypoteky 95.000 marek a zda zaplacení hypotekární pohledávky v roce 1922 může býti posuzováno i podle německého práva za splacení dluhu, zda tedy žalovaný jako dlužník splatil tak, jak vyžadují víra a důvěra s ohledem na obyčeje při styku. Ježto se všechna právní jednání stala v Německé říši, jest podle § 37 obč. z. použití německého práva. Žalobkyně tvrdí,

že žalovaný v kupní smlouvě převzal k zastupování hypotekární pohledávku žalobkyně 95.000 marek. I kdyby toto tvrzení bylo vzato za prokázáno, nemohlo by býti z něho vyvozováno převzetí osobního ručení žalovaného, ježto § 416 něm. obč. zák. výslovně ustanovuje, jak prodávatel pozemku má postupovati, aby prosadil převzetí dluhu nabývatelem pozemku ve smyslu § 415 něm. zák. § 416 něm. obč. zák. totiž zní: »Uebernimmt der Erwerber eines Grundstückes durch Vertrag mit dem Veräusserer eine Schuld des Veräusserers, für die eine Hypothek an dem Grundstück besteht, so kann der Gläubiger die Schuldübernahme nur genehmigen, wenn der Veräusserer sie ihm mitteilt. Die Mitteilung des Veräusserers kann erst erfolgen, wenn der Erwerber als Eigentümer im Grundbuche eingetragen ist. Sie muss schriftlich gegeben und den Hinweis enthalten, dass der Uebernehmer an die Stelle des bisherigen Schuldners tritt, wenn nicht der Gläubiger die Verweigerung innerhalb der 6 Monate erklärt. Der Veräusserer hat auf Verlangen des Erwerbers den Gläubiger die Schuldübernahme mitzuteilen. Sobald die Erteilung, oder Verweigerung der Genehmigung feststeht, so hat der Veräusserer den Erwerber zu benachrichtigen«. Hledíc k tomuto zákonnému ustanovení jest zodpověděti na otázku, zda v době existence hypoteky došlo ku převzetí dluhu žalovaným ve smyslu tohoto ustanovení. Tato otázka musí býti zodpověděna záporně. Ze zjištění vyplývá, že prodávatelka dopisem ze dne 26. června 1922 ještě před knihovním zápisem kupitele jako nabyvatele domu psala žalobkyni, žádala ji, by ji zbavila závazku a žalovaného uznala za hypotekárního dlužníka. Žalobkyně přiznala, že na tento dopis vůbec neodpověděla. Tato okolnost by však podle § 416 první odstavce druhá věta něm. obč. nevyklučovala schválení, ježto, uplyne-li od sdělení šest měsíců, platí schválení za udělené, když je věřitel prodávateli dříve neodepřel. Že se to stalo, žalovaný ani netvrdil. Než ono sdělení prodávatelky ze dne 20. června 1922 jest právně bezvýznamné, ježto se stalo ještě před zápisem žalovaného jako vlastníka domu do pozemkové knihy, an tento zápis byl proveden teprve dne 5. srpna 1922, což jest nesporné. V tom, že pak žalobkyně vyjednávala se žalovaným o zaplacení hypotekární pohledávky s úroky a s příslušenstvím, nemůže býti spatřováno schválení převzetí dluhu ve smyslu § 416, ježto řečené předpisy zákona nebyly zachovány a jde o jus cogens. Žalovaný, chtěje zaplatiti hypotekární pohledávku, musel samozřejmě se žalobkyní vyjednávat, zejména také proto, by od žalobkyně obdržel výmaznou kvitanci na zaplacenou hypotekární pohledávku. Z dopisu Růženy Schové dále vyplývá, že zvýšení hypotekárních úroků bylo doručeno ještě Růžence Schové v době (16. června 1922), kdy žalovaný nebyl ještě knihovním vlastníkem domu. Jednáním shora uvedeným žalovaný se tedy nestal osobním dlužníkem. Z hořejších zjištění vyplývá, že za právní jsoucnosti hypotekární pohledávky nenastalo převzetí dluhu žalovaným ve smyslu zákona. Aby bylo lze řešiti další otázku, zda převzetí dluhu již vymazané hypoteky v roce 1926 prodávatelkou mohlo ve smyslu § 416 míti pro žalovaného právní účinky, musí býti především pojednáno o otázce, zda žalovaný v roce 1922 zaplatil ve smyslu § 242

něm. obč. zák. Soud jest toho názoru, že se žalobkyně nemůže s úspěchem odvolávat na toto ustanovení. § 242 zní: »Der Schuldner ist verpflichtet die Leistung so zu bewirken, wie Treu und Glauben mit Rücksicht auf die Verkehrssitte es erfordern«. Žalobkyně sama doznává, že v době zaplacení hypoteky žalovaným panující judikatura vycházela ze zásady, že marka jest rovná marce, takže žalobkyně k přijetí výpovědi, k likvidaci a k vystavení významné kvitance byla nucena, nechtěla-li se vydati sporu, který neměl naděje na úspěch. V této době byl tedy obchodní mrav na straně žalovaného, žalovaný mohl, any německé soudy zastupovaly zásady, marka jest rovná marce, držeti se tohoto stanoviska judikatury a nemůže býti tudíž řeči o tom, že jednal proti víře a důvěře a proti obchodnímu mravu, zaplativ hypoteku 95.000 marek v papírových markách, jež byly obecně uznány platidlem. Že žalovaný zaplatil dluh v markách s nepatrným nákladem v Kč, nemůže býti směrodatné pro otázku, zda dluh byl pravoplatně zaplacen. Směrodatné jest, že nebyl v rozporu s právním názorem panujícím v německé říši a že zaplatil podle právních zásad uznávaných všeobecně i německými soudy. Soud došel k přesvědčení, že se zaplacení dluhu i ve smyslu něm. obč. zák. stalo již v r. 1922, pokud se týče 1923 pravoplatně, ježto výmaz pohledávky, jak nesporno, byl proveden dne 12. dubna 1923. § 15 zhodn. zák. ustanovuje ostatně: »Hat der Gläubiger die Leistung in der Zeit vom 15. Juni 1922 bis 14. Februar 1924 angenommen, so findet die Aufwertung der Hypothek und der persönlichen Forderung auch dann statt, wenn der Gläubiger sich bei der Annahme der Leistung seine Rechte nicht vorbehalten hat. (Rückwirkung). I toto ustanovení předpokládá, jak vyplývá z jeho doslovu, že se nabyvatel domu již v době jsoucnosti hypoteky stal osobním dlužníkem, což však v souzeném případě, jak již shora bylo dovedeno, nenastalo. Řízení ve smyslu § 416 něm. obč. zák. provedené teprve v roce 1926 za účelem uplatňování zhodnocovacího nároku proti žalovanému nemůže tudíž míti právní účinky proti žalovanému, ježto v této době hypotekární pohledávka vůbec nebyla po právu a žalovaný se tudíž dodatečně nemohl státi jejím osobním dlužníkem.

O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil. D ů v o d y: V právním ohledu je napadený rozsudek, třebaže s jeho důvody nelze naveskrz souhlasiti, správný a v souhlasu se zákonem. Správné je především stanovisko procesního soudu, že jest spor rozhodnouti podle předpisů práva říšsko-německého, jmenovitě i podle zákona o zhodnocení ze dne 16. července 1925 ř. zák. I. str. 117 a novely k němu ze dne 9. července 1927 ř. zák. I. str. 171. V souzeném případě jde o právní jednání, která se vztahují k nemovitostem v Německu a která se odehrála vesměs v Německu. Přichází proto k platnosti předpis § 37 obč. zák. Na rozdíl od procesního soudu jest dáti odvolatelce za pravdu, že cesta, kterou naznačuje § 416 ř. něm. obč. zák., není jedinou, kterou lze dosíci na knihovním věřiteli schválení úmluvy o převzetí dluhů mezi zcizitelem a nabyvatelem nemovitosti. Schválení to se může státi i mimo rámec § 416 ř. n. obč. zák. dohodou věřitele se starým a novým dlužníkem, neboť účelem tohoto předpisu není schválení dohody o převzetí dluhu

věřitelem ztížití, nýbrž naopak usnadnití a zjednodušení. Z toho však nemůže odvolatelka pro sebe těžit. V tom, že odvolatelka jednala s odpůrcem o splacení vypovězené pohledávky, nelze spatřovati ani tiché, tím méně výslovné schválení převzetí dluhu mezi Rosou Sch-ovou a odpůrcem, neboť k zaplacení knihovního dluhu byl odpůrce povinen již na základě slibu, učiněného Rose Sch-ové při uzavření kupní smlouvy. Na věci nemění nic skutečnost, že snad Rosa Sch-ová dne 20. června 1922 odvolatelce oznámila, že zavazenou nemovitost prodala odpůrci a že ji žádala, by odpůrce přijala za hypotekáře a ji od dluhu osvobodila, neboť dotyčný dopis ani o sobě ani ve spojení se shora uvedenou okolností nedovoluje závěr, že došlo mezi účastníky ke schválení převzetí dluhu. Odvolatelce jest přisvědčiti i v tom, že právo knihovního věřitele ke schválení dohody o převzetí dluhu mezi starým a novým dlužníkem, není zásadně časově omezeno a že se může státi kdykoliv, i po zcizení nemovitosti nabyvatelem, ovšem jen tak dlouho, dokud dluh zaplacením nebo jiným způsobem nezanikl. To vyplývá z úvahy, že nabyvateli nemovitosti, jenž zciziteli ručí, že proti němu věřitel nezakročí (§ 416 ř. něm. obč. zák.), může býti lhostejno, zda je dlužníkem svého předchůdce či přímo dlužníkem věřitelovým. Než ani z toho nic pro odvolatelku nevyplývá, poněvadž toto věřitelovo právo bylo do jisté míry omezeno zákonem o zhodnocení. O tom doleji. Podle zákona o zhodnocení je hlavní podmínkou uplatnění zhodnocovacího nároku, by věřitel přihlásil svůj nárok u zhodnocovacího úřadu do 1. ledna 1926 (§ 16). Řečená novela k tomuto zákonu připouští pro zmeškání této lhůty navrácení do předešlého stavu, byla-li přihláška dodatečně učiněna do 1. října 1927 (čl. III). Odvolatelka, jak tvrdí, přihlásila svůj zhodnocovací nárok před 1. lednem 1926 a tedy již ve lhůtě původní a jest proto její přihlášku posuzovati podle stavu ze dne 1. ledna 1926. Přihláška zakládá pro věřitele právo na zhodnocení pohledávky jen proti tomu, kdo byl jeho dlužníkem již v čase přihlášky. V čase přihlášky odpůrce dlužníkem odvolatelčiným však nebyl, poněvadž, jak bylo již svrchu vyloženo, odvolatelka dohodu Rosy Sch-ové s odpůrcem o převzetí dluhu před 1. lednem 1926 ani výslovně ani mlčky neschválila a poněvadž, jak soud procesní zcela správně uvedl, nedošlo ke schválení dohody ani podle § 416 ř. n. obč. zák. Schválila-li odvolatelka tuto dohodu teprve po přihlášce, je to pro spor nerozhodné, poněvadž po tomto dni nemá schválení to již právní význam. Odvolatelka uvádí na podporu svého stanoviska, že, kdyby nebylo došlo k převzetí dluhu, by Rosa Sch-ová, jež by dozajista byla odsouzena, by pohledávku její zhodnotila, měla ještě dnes na základě kupní smlouvy ze dne 22. března 1922 proti odpůrci nárok, by ji zbavil dluhu, který převzal. To je sice možné, pro věc však nerozhodné, poněvadž o takovýto nárok v tomto sporu nejde.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Po právní stránce bylo věc posouditi podle německého práva, ale při jeho výkladu nejsou zdejší soudy vázány názory německé judikatury

nebo právní vědy, nýbrž vykládají příslušné předpisy podle své úvahy. Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. Zda se žalovaný stal skutečně osobním dlužníkem, bylo posouditi podle předpisů §§ 415 a 416 něm. zák. Že se převzetí dluhu může státi i mlčky a konkludentními činy, není vyloučeno uvedenými předpisy, ale k tomu nestačí skutečnosti, na něž poukazuje žalobkyně ještě v dovolání, zejména nebylo jím přijetí placení v papírových markách, ani skutečnost, že si žalobkyně vyžádala placení to od žalovaného. Hypotekární dlužník jest oprávněn zprostiti zavázanou nemovitost zástavního práva, což se může státi především zaplacením hypotekárního dluhu. Tím však nepozbývá dluh ten vlastnosti jako dluh hypotekární, a dlužník, zaplativší takový svůj dluh, nestal se tím dlužníkem osobním. I dovolací soud vychází z názoru, že přihláška podle § 16 zák. o zhodn. jest účinná proti osobnímu dlužníku, i když v ní nebyl označen, anebo byl označen jako takový někdo jiný. Podmínkou však zůstává, by ten, jenž má býti zavázán k zhodnocení dluhu, byl v čase přihlášky učiněné v zákonné lhůtě skutečně osobním dlužníkem. Přihláška slouží zajisté k zachování práv, ale jen proti osobnímu dlužníku. Nemá proto právní účinek proti tomu, kdo v čase přihlášky nebyl osobním dlužníkem, nýbrž byl na př. jen dlužníkem hypotekárním a přestal býti i jím, zaplativ dluh a dav vymazati zástavní právo z knihy pozemkové. Právní jednání, směřující k tomu, by se po uplynutí lhůty určené k přihlášce nebo po učiněné přihlášce z bývalého hypotekárního dlužníka stal dlužník osobní, nemají právní účinek hledíc k zhodnocení.

Čís. 10685.

Domáháno-li se v žalobě nepeněžního nároku s možností výkupu (§ 410 c. ř. s.) peněžitým plněním, nelze namítnouti započtením vzájemnou peněžitou pohledávku.

(Rozh. ze dne 10. dubna 1931, Rv II 128/31.)

Proti žalobě, již se domáhala žalobkyně na žalovaném vydání krávy a kozy nebo zaplacení jejich hodnoty 3460 Kč, namítl žalovaný, uznáv žalobní nárok na vydání krávy a kozy, vzájemnou pohledávku 1360 Kč k započtení na žalobní nárok. Procesní soud první stolice zamítl žalobní nárok na vydání krávy a kozy, uznal však žalovaného povinným zaplatiti žalobci 2100 Kč (zažalovaných 3460 Kč po srážce k započtení namítnutých 1360 Kč). Odvolací soud odvolání žalovaného nevyhověl, k odvolání žalobkyně uznal zcela podle žaloby a zamítl návrh žalovaného na započtení vzájemné pohledávky.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.